

ARCHETYPY - PÁNSKÁ ODĚVNÍ KOLEKCE

Bakalářská práce

Studijní program: B3107 – Textil
Studijní obor: 3107R006 – Textilní a oděvní návrhářství
Autor práce: **Kristína Púčaťová**
Vedoucí práce: doc. ak. mal. Emilie Frydecká

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristína Púčaťová**
Osobní číslo: **T10000399**
Studijní program: **B3107 Textil**
Studijní obor: **Textilní a oděvní návrhářství**
Název tématu: **Archetypy - pánská oděvní kolekce**
Zadávající katedra: **Katedra designu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Studium jednotlivých archetypů z díla C.G. Junga.
- 2) Hledání příkladů na archetyp stínu (v postavách v mytologii, pohádkách, filmech, literatuře, v dramatech) a jejich společných znaků.
- 3) Kresebné návrhy oděvních kompozic.
- 4) Výběr materiálů a konstrukce střihů.
- 5) Realizace modelů.
- 6) Fotodokumentace realizovaných modelů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **25**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

JUNG, C.G.: Archetypy a kolektívne nevedomie. Košice: Knižná dielňa Timotej, 1998

ELIADE, M.: Mýtus o věčném návratu: archetypy a opakování. Praha: ISE, 1993

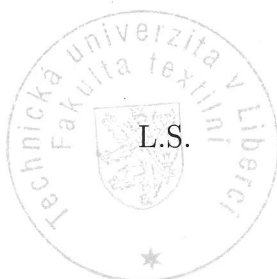
Vedoucí bakalářské práce:

doc. ak. mal. Emilie Frydecká
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **4. října 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2014**

Ing. Jana Drašarová, Ph.D.
děkanka

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 3. března 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Pod'akovanie

Ďakujem svojej vedúcej bakalárskej práce doc. Emílii Frýdeckej za cenné rady a podnety.
Taktiež by som sa chcela poďakovať svojim rodičom za financovanie štúdia.

Anotace

Zadáním bylo vytvořit pánskou oděvní kolekci inspirovanou archetypem stínu. Archetyp stínu definoval C. G. Jung ve vědní disciplíně zvané analytická psychologie, které je zakladatelem. Teoretická část práce popisuje archetyp stínu a začleňuje ho do kontextu analytické psychologie. Archetyp stínu představuje negativní stránku lidské osobnosti. Celá kolekce proto působí temně až hrozivě a agresivně. Výrazovým prostředkem kolekce je stříhové řešení a kombinace materiálů. Barevnost spadá do škály černá – šedá – modrá.

Klíčová slova

Archetyp, Carl Gustav Jung, psychologie, nevědomí, oděvní kolekce, pánská móda, kabát

Abstract

The aim was to create a garment collection inspired by the archetype of shadow, which was defined by C. G.Jung in the science of analytical psychology, founded by him. Theoretical part of this work describes the archetype of shadow in the content of analytical psychology. The archetype of shadow represents the negative part of a human personality. Therefore, the entire collection is deep, thrilling and aggressive in mood.

Keywords

Archetype, Carl Gustav Jung, psychology, unconscious, garment collection, menswear fashion, coat

Obsah

Zoznam obrázkov	9
Zoznam tabuliek	10
Úvod	11
1. Analytická psychológia	12
1.1. Život a osobnosť C. G. Junga	12
1.2. Vplyvy a predchodcovia	13
1.3. Analytická psychológia C. G. Junga	13
1.3.1. Vedomie	14
1.3.2. Osobné nevedomie	15
1.3.3. Kolektívne nevedomie	16
1.3.4. Bytostné Ja	16
1.3.5. Metódy k výskumu psyché	16
1.4. Analytická psychológia v systéme vied	17
2. Formy a charakteristika archetypov	19
2.1. Formy archetypov	19
2.2. Archetypy v tvorivom procese	19
2.3. Charakteristika jednotlivých archetypov	19
2.4. Návrhy	22
3. Konštrukcie strihov	27
4. Výber materiálov	29
5. Technické nákresy a popisy	35
5.1. Model č. 1	35
5.2. Model č. 2	36
5.3. Model č. 3	37
5.4. Model č. 4	38
5.5. Model č. 5	39
Záver	40
Fotodokumentácia	41
Zoznam použitej literatúry	60

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 – Návrh 1.

Obrázok 2 – Návrh 2.

Obrázok 3 – Návrh 3.

Obrázok 4 – Návrh 4.

Obrázok 5 – Konštrukcie 1

Obrázok 6 – Model č. 1

Obrázok 7 – Model č. 2

Obrázok 8 – Model č. 3

Obrázok 9 – Model č. 4

Obrázok 10 – Model č. 5

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 – Tabuľka rozmerov

Úvod

Motto:

„Živá postava potrebuje hlboké tiene, aby sa javila plasticky, bez tieňa zostáva plošným preludom.“

Archetyp tieňa vzbudzuje obavy a strach. Svoje nižšie vlastnosti, afekty a pudy udržujeme v tajnosti nielen pred ľuďmi, ale hlavne pred sebou samým. Na druhej strane ale všetko, čo je späté s archetypom tieňa, vzbudzuje silnú fascináciu. Preto nám masmédiá dennodenne servírujú zlo, násilie a krutosť v akejkolvek podobe. Deti ľahko podľahnú násilným počítačovým hrám. Názory odborníkov na násilie prezentované v masmédiách sa rôznia. Jedni ho kritizujú a odsudzujú. Iní ho naopak schvaľujú s odôvodnením, že divákovi pomáha „vybiť sa“ a nepodľahnúť archetypu tieňav reálnom živote.

Našu tienistú stránku možno potlačiť, vytesniť alebo projikovať, nemožno sa jej však úplne zbaviť. Akokoľvek silno sa o to budeme pokúšať, tieň ostane našou súčasťou. Potlačované obsahy sa hromadia v nevedomí a čakajú na trhlinu, ktorou sa dostanú na povrch a naplno prejavia svoju silu.

Predstava o dokonalosti, resp. bezchybnosti seba samého je len ilúziou vedomia. Tieň žije v každej bytosti, každý z nás má svoju temnú stránku, o ktorej by najradšej nevedel a ktorú úzkostlivo zatajuje a ktorej existenciu popiera, niekedy aj sám pred sebou. Tieň je našou neoddeliteľnou súčasťou, každý z nás má svoje chyby.

Odevná kolekcia inšpirovaná archetypom tieňa je pokusom dať obsahom ukrytým v nevedomí vizuálnu podobu.

1. Analytická psychológia

1.1. Život a osobnosť C. G. Junga

Carl Gustav Jung (26.7.1875-6.6.1961) bol lekár – psychiater a terapeut švajčiarskeho pôvodu. Už od detstva bol skôr hlbavejšej, introvertnej povahy. Pri voľbe povolania váhal medzi humanitnými a prírodnými vedami. Z praktických dôvodov sa rozhodol pre štúdium medicíny na univerzite v Bazileji. Svoj záujem o paranormálne javy (okultizmus a spiritizmus) však nezanedbal. Svoju dizertačnú prácu sa rozhodol vypracovať na tému psychológia okultných fenoménov. Pri voľbe špecializácie ho napadlo, ako spojiť oba záujmy – rozhodol sa pre psychiatriu. Prekvapivé rozhodnutie vzhľadom na to, v akej situácii sa vtedy psychiatrický odbor nachádzal. Poruchy psychiky boli pokladané za neliečiteľné a za ich jedinú príčinu boli považované zmeny na neurónoch. Úloha lekára spočívala len v popise symptómov. Junga táto situácia neodradila, naopak považoval ľudskú dušu za „hodnú preskúmania“. [1]

Po ukončení štúdia získal miesto asistenta na psychiatrickej klinike v Bärghölzli. Dostal sa pod vedenie profesora Bleulera, ktorý ho podporoval v snahách inovovať psychiatrický prístup. Jung sa snažil pacienta predovšetkým počúvať a pochopiť. Zdôrazňoval individuálny prístup. Predpokladal, že príčinu psychickej poruchy objaví pochopením pacientovej osobnej histórie. Rovnako tušil, že za vznikom psychických ťažkostí stoja duševné procesy, ktoré sú rovnaké ako u zdravých ľudí, len presiahli mieru, ktorú je schopný pacient zvládnuť sám. Svoje skúmanie tak časom rozšíril na pochopenie ľudskej psychiky všeobecne.

Prevádzkoval súkromnú ambulanciu a prednášal na rade univerzít v Európe a v U.S.A.

V roku 1948 založil Inštitút C. G. Junga. Dnes je jeho úlohou šíriť povedomie o analytickej psychológii a dohliadať na jednotný a správny výklad Jungových myšlienok. [2] Zastrešuje národné organizácie a organizuje medzinárodné kongresy.

Po smrti matky začal stavať Bollingenskú vežu, osamelú vilu na brehu jazera. Staval ju svojpomocne a trávil v nej čas, keď potreboval byť osamote. Žil v nej bez elektriny

a technických výdobytkov. Dokončoval ju celý život. Je hmotným vyjydreným jeho psychického vývoja.

1.2. Vplyvy a predchodcovia

Pojem *duša* sa objavuje už v antickej filozofii (Platón, Aristoteles). Istú podobnosť s Jungovými archetypmi možno vidieť v Platónových *ideách*.

Nevedomie bolo predmetom záujmu a fascinácie filozofov (Spinoza, Leibniz, Hegel, Schopenhauer). Išlo však len o filozofický, nie o psychologický pojem. V roku 1868 vydal Eduard von Hartmann Psychológiu nevedomia, dielo, v ktorom zhrnul všetky dovtedajšie poznatky na túto tému. Freud aj Jung v ňom našli inšpiráciu pre svoje teórie.

Veda na prelome 19. a 20. Storočia mala značne materialistický charakter. Svoje miesto v nej mali len zmyslovo poznateľné a merateľné fakty. [3], teda aj duša, bolo pokladané za okultistické. Určitý krok vpred v jej poznávaní vykonali Charcot, Galton, Janet, Bleuler, Breuer a Freud.

V začiatkoch kariéry sa Jung prikláňal k viedenskej psychoanalýze, ktorej zakladateľom je Sigmund Freud. Obaja boli priekopníkmi v skúmaní ľudskej duše. Mali si toho toľko čo povedať, čoho dôkazom je rozsiahla korešpondencia. Freud v ňom videl svojho nástupcu. Časom však zistil, že sa nedokáže s Freudovou teóriou plne stotožniť. Aby sa odlíšil od Freuda, nazval svoje učenie *analytická psychológia*.

1.3. Analytická psychológia C. G. Junga

Jungovo celoživotné dielo zaraďujeme do oblasti psychológie. Hoci kritici mu vyčítajú mystickosť a nevedeckosť, jeho závery sú empiricky podložené. Formuloval ich na základe početných pozorovaní a terapeutických analýz a rozsiahleho štúdia mytológie, gnostických textov, religionistiky, filozofie a alchýmie. Jungova psychológia sleduje dva hlavné ciele: objasniť štruktúru, obsah a zákonitosti fungovania psyché a nájsť vhodné metódy k jej výskumu.

Štruktúra psyché

Pojem psyché označuje celú nefyzickú zložku človeka. Obsahuje štyri subsystémy:

- Vedomie
- Osobné nevedomie
- Kolektívne nevedomie
- Bytostné ja

1.3.1. Vedomie

Vedomie je tvorené myšlienkami, o ktorých vieme, že na ne myslíme, a ktoré máme plne pod kontrolou. V centre vedomia stojí *ego*. Ego, nazývané aj *vedomé ja*, je naša predstava o nás samých. To, čo o sebe vieme a čo sme ochotní si pripustiť. O svoje ego sa s láskou staráme, udržiavame ho žiarivé pomocou potlačovania a vytesňovania nežiaducich vlastností a myšlienok. Obsahy vedomia sú zaisťované pomocou ektomorfných a endomorfných funkcií.

Pomocou ektomorfných funkcií vedomie udržiava kontakt s vonkajšou realitou. Podávajú nám informácie o okolitom prostredí a umožňujú nám orientáciu v ňom. Sú to:

- Vnímanie – je uvedomovanie si faktov pomocou zmyslov. „*Vnímanie mi vraví, že niečo je, nevraví mi čo to je, len mi vraví, že niečo je.*“ [1] Myslenie – sú úsudky a analýzy na základe logických kritérií
- Cítenie – Rovnako ako myslenie je to hodnotiaci funkcia, priraduje veciam *hodnotu* (príjemná – nepríjemná, prijateľná – neprijateľná). Narozdiel od emócií rozhodovanie ostáva naprosto chladné a nesprevádzajú ho žiadne fyziologické zmeny.
- Intuícia – je šiesty zmysel ktorý dopĺňa funkciu vnímania. Je to akési tušenie, veštenie, určitý pocit. Umožňuje rozhodnúť sa v neznámych podmienkach.

Jednotlivé funkcie sú vo vzájomne komplementárnom postavení. U každého prevláda jedna z týchto štyroch funkcií. Jej protikladná funkcia je nedostatočne rozvinutá a má

infantilný charakter. Norí sa do nevedomia, čím zabezpečuje kontakt s ním. Podľa prevládajúcej funkcie rozlišujeme štyri *funkčné typy* osobností.

Endomorfne funkcie prinášajú do vedomia obsahy z vlastného vnútra, tým udržujú kontakt s ním. Sú to:

- Pamäť – spája vedomie s vlastnou minulosťou, s tým, kým sme boli. Pomocou pamäte môžeme zvedomiť obsahy, ktoré boli vo vedomí nahradené aktuálnejšími.
- Subjektívne komponenty vedomých funkcií - použitie vedomých funkcií vyvolá subjektívnu reakciu v nevedomí. Táto reakcia nemá objektívnu príčinu a často je v rozpore s našim egom, preto ju radšej odsúvame do nevedomia.
- Emócie a afekty – už človek dostane pod kontrolu len sťažka. Narozdiel od funkcie cítenia ich nepoužívame kontrolovane, ale ony ovládajú nás. Kým funkciou cítenia človek hodnotí s chladnou hlavou, afekty a emócie vyvolajú aj fyziologické reakcie (napr. zrýchlený tep, zvýšený tlak, rýchlejšie dýchanie, sčervenanie).
- Invázie – sú vpády nevedomých obsahov. Majú blízko k neuróze. [4]

Nevedomie nie je poznateľné priamo, ale len prostredníctvom snov, fantázií, vízií, halucinácií. Je evolučne staršie. V nevedomí strávime aspoň tretinu života (spánok), naše rané detstvo je nevedomé. Chová sa kompenzačne k vedomiu, a tým zaručuje psychickú rovnováhu. Je oveľa rozsiahlejšie ako vedomie. Je ako šíry oceán, ktorého koniec je v nedohľadne. Jung ho narozdiel od psychoanalytikov nechápe len ako „skladisko“ nechcených spomienok. Pomocou nevedomia máme prístup ku kolektívnym skúsenostiam ľudstva. Vďaka nim sa vedomie obohacuje a rozširuje. Dáva nám možnosť osobného rastu a je prostriedkom liečenia z neuróz a riešenia osobných problémov.

1.3.2. Osobné nevedomie

Zahŕňa obsahy, na ktoré v danej chvíli nemyslíme – z dôvodu obmedzenej kapacity nášho vedomia. ďalej obsahy, na ktoré nechceme myslieť. Sú pre nás z akéhokoľvek dôvodu neprijateľné – napr. morálne neakceptovateľné, zahanbujúce, vzbudzujúce pocit viny. Do nevedomia sa dostávajú potlačením alebo vytesnením. vzťahujú sa k osobnému životu jednotlivca.

Jungov pojem osobné nevedomie možno stotožniť s Freudovým pojmom „Id“.

1.3.3. Kolektívne nevedomie

Vlastným obsahom kolektívneho nevedomia sú archetypy. Sú to praobrazy, ktorými človek disponuje už od narodenia. Dedia sa z pokolenia na pokolenie. Sú výsledkom fylogény, podobne ako anatómia ľudského tela. Ich existenciu môžeme vysvetliť tým, že človek chápe určitým spôsobom, ktorý je vlastný jeho živočíšnemu druhu. Archetyp vznikol ako reakcia na typické životné situácie, ktoré sa opakujú už od počiatku vekov v živote každého ľudského jedinca, nezávisle na jeho rase a pôvode (narodenie, boj s nepriateľom, ochrana vlastného územia, smrť). Je teda vrodeným spôsobom uvažovania, vrodenou mozgovou štruktúrou, vzorcom, ktorý usmerňuje a predurčuje naše chápanie reality, pomocou ktorého je človek schopný reagovať typicky ľudským spôsobom. Ich prítomnosť je špecifickou vlastnosťou ľudského druhu. Sú dedené a znovuzrodené v každom ľudskom indivíduu. Jung rozlišuje archetyp sám osebe (archetyp per se) a archetyp aktualizovaný. Archetyp sám osebe je neurčitý a beztvárny. Jung ich prirovnáva k osovej sústave kryštálov. Predstavujú *možnosť*, podľa ktorej sa utvára *obsah*. Obsah nadobúda rôzne modifikácie v závislosti od kultúrnych tradícií a geografických podmienok.

1.3.4. Bytostné Ja

Bytostné Ja je archetypom celosti a jednoty. Pohybuje sa medzi vedomým egom a nevedomím. Jeho symbolom je mandala alebo jin-jang. K bytostnému ja sa dostávame cez proces *individuácie*. Individuácia je dlhodobý proces, ktorého výsledkom je spoznanie a prijatie všetkých zložiek osobnosti. Individuáciou sa vedomé ja obohacuje o nevedomé zložky. Tým sa tvorí jedinečná a nedeliteľná osobnosť, ktorá má svoje klady aj zápory. Prvou fázou je rozpoznanie osobného tieňa.

1.3.5. Metódy k výskumu psyché

Asociačný test – Terapeut postupne predčítava 100 slov, na ktoré musí pacient bezprostredne reagovať slovnou asociáciou. Nie je dôležitý samotný obsah asociácie, ale čas potrebný k jej vybaveniu. Slová, ku ktorým mal pacient problém vytvoriť asociáciu, sa

vzťahujú k nejakému komplexu. Úlohou terapeuta je z týchto slov odhaliť príčinu a charakter komplexu. Asociačným textom Jung potvrdil Freudovu teóriu vytesnenia.

Analýza snov - pri analýze snov pacientov v Bärghölzli náhodou našiel podobnosť s mytológiou, čo ho viedlo k podrobnejšiemu skúmaniu a k formulácii teórie archetypov. Sen je spontánna, neregulovaná tvorba nevedomia v čase spánku. Jeho reč je nelogická a symbolická. V sne sa dostávajú k slovu obsahy, na ktoré sa v bdelom stave neodvážime pomyslieť. Sen má autoregulačnú funkciu a vzniká preto, aby kompenzoval jednostranne zamerané vedomie. Obrazmi a náznakmi podsúva vedomiu obsahy, ktoré sme vo vedomom stave prehliadli, nevenovali dostatočnú pozornosť či pokúsili sa ich vytesniť. Sen obsahuje materiál jednak osobného, jednak archetypického charakteru.

Aktívna imaginácia – je projekcia nevedomých obsahov v stave ešte bdelom, ale blízkom spánku. Podobá sa snívaniu s otvorenými očami. Vedomie plne vníma prichádzajúce obrazy, avšak zachováva si pasivitu a nezasahuje do nich. Oproti snu má metóda tú výhodu, že projekcie sa uchovávajú v pamäti; nehrozí ich okamžité zabudnutie ako po prebudení zo snu. Aktívna imaginácia môže nastať spontánne, ale rovnako môže byť navodená zámerne, či už terapeutom alebo samotným pacientom. Štartovým bodom môže byť sen, ktorý „dosnívame“ v bdelom stave. Môže ním byť jeden predmet z okolia, na ktorý sa sústredíme a tým začne pred nami ožívať. Ak analyzand nedokáže zachytiť videné obsahy slovne, často sa z vlastnej iniciatívy chopí inej formy sebaujavenia: kresby, maľby, sochárstva, hudby, tanca.

1.4. Analytická psychológia v systéme vied

Predmetom psychologickéj vedy je ľudská psychika, ktorú charakterizujú psychické vlastnosti, procesy a stavy. Rôzne *psychologické smery* poskytujú odlišné prístupy k vysvetleniu psychiky:

- Hlbinná psychológia - vysvetľuje duševný život človeka na základe jeho nevedomých procesov.
 - Psychoanalýza – jej zakladateľom je S. Freud. Motívom ľudskej činnosti je pud zvaný eros. Jeho potlačenie môže viesť k neurózam.

- Individuálna psychológia – jej zakladateľ A. Adler hovorí o mocenskom komplexe, teda o túžbe osobnosti po moci.
- Analytická psychológia
- Kognitívna psychológia - kognitívni psychológovia považujú za hlavný predmet problémy spracovania informácií z vonkajšieho sveta v mozgu. Venujú sa skúmaniu poznávacích procesov: myslenie, učenie, pamäť, inteligencia.
- Behaviorizmus - Tvrdí, že predmetom psychológie je iba správanie, t.j. vonkajšia, viditeľná činnosť človeka.
- Humanistická psychológia - Zameriava sa na potreby človeka (nie na správanie). Za najväčšiu potrebu považuje *sebapresadenie*.
- Experimentálna psychológia

Paralelne k psychologickým smerom existujú v psychológii rôzne *psychologické disciplíny*, ktoré sa líšia nie *prístupom*, ale *predmetom* skúmania:

- Základné: všeobecná psychológia, psychológia osobnosti, vývojová psychológia
- Aplikované: venujú sa skúmaniu istej konkrétnej oblasti ľudskej činnosti, napr. súdna psychológia, psychológia práce, reklamy, umenia, športu.

2. Formy a charakteristika archetypov

2.1. Formy archetypov

Archetypy sú apriórne prítomné *možnosti* predstáv, ktoré nadobúdajú najrôznejšiu *formu*. Archetypy sa zjavujú jednak v spontánnych produktoch nevedomia (to znamená v snoch, víziách a halucináciách), jednak vo všetkých produktoch tvorivej činnosti, ku ktorým patria mýtus, rozprávka, literárne, dramatické a výtvarné diela či diela popkultúry. V oboch prípadoch sa vedomiu zjavujú vo forme personifikácie alebo symbolu. Rovnako môžu byť projekované na reálne osoby v našom okolí.

2.2. Archetypy v tvorivom procese

Tvorivý proces spočíva v oživení večných symbolov ľudstva, ktoré sú uložené v nevedomí, a ich vybavení a rozvinutí až k dokončenému umeleckému dielu. Mýty rôznych kultúr, ktoré sa nikdy nestretli, obsahujú rovnaké mytologické postavy a situácie. Rozprávky boli vymýšľané prostými, jednoduchými ľuďmi. Je teda vylúčené, aby postavy v nich boli zložitými vedomými konštrukciami. Navyše tým, že boli mnohokrát prerozprávane ďalšej generácii, z nich boli vypustené všetky individuálne obsahy a ostali len tie, ktoré sú všetkým ľuďom spoločné. Filmové a literárne postavy sú úspešné vtedy, pokiaľ v nich divák dokáže rozoznať obrazy jeho mysli vlastné, teda archetypy.

2.3. Charakteristika jednotlivých archetypov

- **Matka**

Matka je prvý archetyp, s ktorým sa v živote stretávame. Na úrovni rodiny je darkyňou života a strážkyňou rodinného krbu. Vytvára domov, kam sa vždy môžeme vrátiť, kde nájdeme oporu a útočisko. Typickými vlastnosťami matky sú starostlivosť a obetavosť. V spoločnosti je reprezentovaná napr. zdravotnou sestrou či učiteľkou. Ako darkyňa života je spojená so zemou, z ktorej sa rodí všetko hmotné. Ako protiklad k múdremu starcovi,

ktorý reprezentuje logos a duchovný princíp, matka reprezentuje matériu, hmotný princíp. Personifikáciou archetypu matky sú bohyne úrody a plodnosti.

- **Hekaté**

Hekaté je starogrécka bohyňa podsvetia, „vládkyňa tajomných sil a mesiaca a noci“. Je to žena záhadná a neskrotná, samostatná a nezávislá. Ostáva citovo chladná a odmieta sa citovo viazať. Nenechá sebou manipulovať. Vyznačuje sa sebavedomím a zameraním na cieľ. Ďalším príkladom z mytológie je bohyňa lovu Diana, divoška, ktorá žila sama v lese, nosila krátke šaty a nedbala na spoločenské konvencie. Príkladom zo súčasnosti sú ženy v mužských povolaniach – policajtky, vojačky, agentky a špiónky.

- **Kora**

Mladé dievča, v rozprávkach víla či princezná, ktorá čaká na oslobodenie hrdinom. Podmanivo krásna, jemná, krehká a nevinná. Jej personifikáciou je bohyňa lásky a krásy Afrodita. Symbolizuje ju granátové jablko, ruža a všeobecne flóra v rozkveti, jar; zo zvierat holubica a labuť.

- **Hrdina**

Hrdina sa vyznačuje schopnosťou zdolávať prekážky, čeliť nebezpečenstvu a vytrvať v púti aj za nepriaznivých podmienok. Je súhrnom kladných vlastností a superschopností, ktoré by si všetci priali mať. Cenou za ne je odcudzenia sa spoločnosti. Hrdina v mýtoch obvykle putuje sám. Jeho úlohou je nájsť poklad, premôcť draka, zachrániť princeznú či zachrániť spoločnosť. Stáva sa uctievaným idolom.

- **Diet'a**

Zrodené za nezvyčajných okolností a vydané napospas osudu. Putuje opustené, čo naznačuje odpútavanie sa od pôvodu a približovanie sa novému. Napriek nízkemu veku disponuje neobyčajnými schopnosťami a čelí neobyčajne veľkým nebezpečenstvám. Pôsobí krehko a je ohrozované nebezpečenstvom zániku. Vzbudzuje potrebu chrániť. Naznačuje zrod niečoho nového, novej epochy, zásadnú zmenu. Je to spasiteľ, na ktorého všetci čakali. Prináša čerstvé myšlienky a kreatívne impulzy. Nebojí sa snívať. Nevidí obmedzenia a problémy tam, kde ich vidia dospelí.

- **Múdry starec**

Pôsobí pokojným a vyrovnaným dojmom. Má nadhľad nad vecou, nenechá sa vytočiť a zachováva si zdravý rozum. Vďaka celoživotným vedomostiam a skúsenostiam vzbudzuje prirodzený rešpekt. Je to človek, ktorého vyhľadáme, keď potrebujeme poradiť či nasmerovať – napr. otec, náčelník, kráľ, kňaz. Ako protiklad matky reprezentuje logos, duchovný princíp.

- **Trikster**

Trikster je ironická figúrka, šaško, žolík, ktorý mení hodnotu kariet. Je nepokojný, cynický a provokujúci, rebel. Nahľadáva naoko skalopevné presvedčenie a spochybňuje jednostranný pohľad na problém. Spochybňuje a pýta sa „prečo“. Kazisvet, zlomyseľný škriatok – napr. tlačiarenský škriatok, ktorý marí naše úsilie. Reprezentuje nízke charakterové vlastnosti, neláme si hlavu so slušnosťou a taktom. Správa sa necivilizovane a hrubo, avšak nie je úplne zlý.

- **Tieň**

Je protikladom, negatívnym odtlačkom ego. Čím žiarivejšie ego, tým temnejší vrhá tieň. Tieň obsahuje vlastnosti, predstavy a emócie, ktoré sú pre ego neprijateľné – nezhodujú sa s našou predstavou o nás samých. Obsahy, za ktoré sa hanbíme a ktorých existenciu nepripúšťame. Najradšej by sme boli, keby vôbec neboli súčasťou nás samých. Niekedy dochádza k projekcii tieňa do osôb v našom okolí. To, čo vytýkame druhým, nie sú ich chyby, ale naše vlastné. Projekcia sa týka ako jednotlivca, tak kolektívu. Projekcie, ktoré dokáže jednotlivec zvládnuť, sa môžu na kolektívnej úrovni spojiť a vyvolať katastrofu rozmerov prvej svetovej vojny. [3] V mýtoch a rozprávkach má podobu draka, obludy, démona, netvora. Symbolom tieňa je temný les a predstava prvotného chaosu. Výnimočne môže byť tieň nositeľom pozitívnych hodnôt – napr. nepoznaný talent.

2.4. Návrhy

Postup pri tvorbe návrhov sa opiera o spôsob percepcie pomocou archetypov ako módov chápania. Archetypy sú vlastné všetkým ľuďom bez ohľadu na ich pôvod, vek a rasu. Každý jedinec ich uplatňuje, či už vedome alebo nevedome, pri percepcii obsahu z reálneho aj vnútorného sveta. Snahou bolo vytvoriť také odevné kompozície, ktoré každý identifikuje s postavou tieňa. V návrhovej fáze došlo k vymedzeniu odevného druhu. Zvolený bol kabát, pretože charakterom odpovedá konceptu archetypu tieňa. Kabát zahaľuje kontúry postavy, čím ju ponoruje do neznáma. Čo je neznáme, to prirodzene vzbudzuje obavy a strach. Tento trik využívajú filmoví a divadelní tvorcovia. Filmové zábery s netvorom bývajú ponorené do tmy rozostrené a zahmlené. Jeho črty sú nejasné, približuje sa zozadu, v niektorých filmových dielach je jeho identita ponechaná v tajnosti až do konca filmu. Zrak každého diváka si namiesto neznámeho dosadí to, z čoho má najväčší strach.

Obrázok 1 – Návrh 1.

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 2 – Návrh 2.

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 3 – Návrh 3.

Zdroj: vlastné spracovanie

Obrázok 4 – Návrh 4.

Zdroj: vlastné spracovanie

3. Konštrukcie strihov

Najskôr bola narysovaná základná konštrukcia kabátu, a to podľa talianskej metodiky Burgo.

Podstatou tvorby základnej konštrukcie je rozvinutie 3D tvaru ľudského tela do 2D tvaru, v ktorom priesečníky konštrukčných úsečiek odpovedajú priesečníkom myslených horizontálnych a vertikálnych rovín pretínajúcich ľudské telo. 2D rozvinutie zachováva vzdialenosti význačných bodov na ľudskom tele a uhly kriviek. Jednotliví autori vypracovali rôzne metodiky, ktoré sa líšia spôsobom získavania vstupných konštrukčných parametrov (meraním na postave alebo výpočtom) a vzorcami pre výpočet konštrukčných úsečiek. V metodike Burgo sú rozmery konštrukčných úsečiek odvodené najčastejšie z hodnoty $\frac{1}{2}$ oh (čo je zároveň označenie veľkosti).

Iné metodiky: František Marko (SK), NVS, JMKO, UNIKON (CZ), Müller&Sohn (DE), Parafianowicz

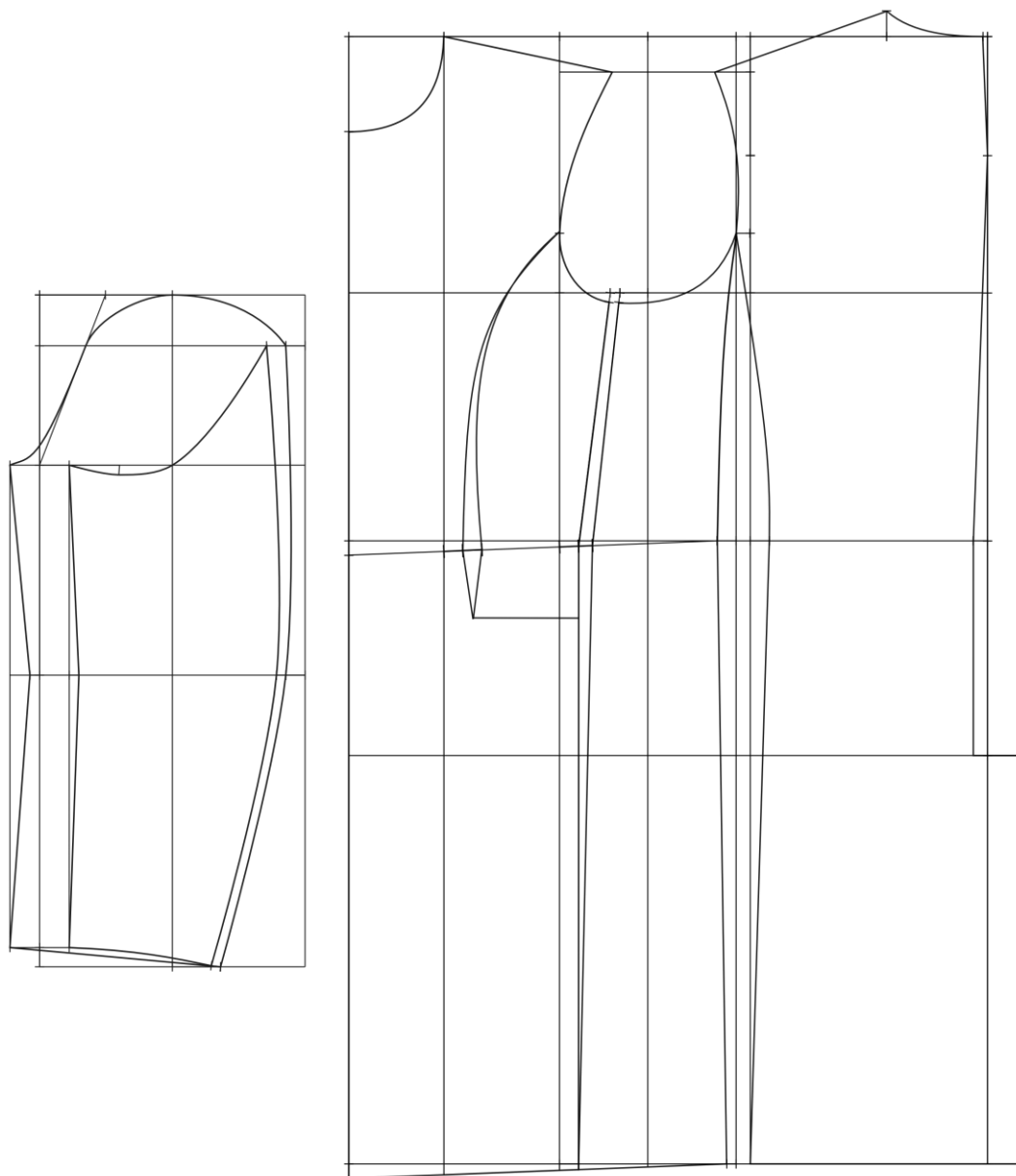
Pre výpočty konštrukčných úsečiek boli použité tabuľkové rozmery pre konfekčnú veľkosť. Zvolená bola talianska konfekčná veľkosť 50 (UK/USA 40). Označenie veľkosti odpovedá rozmeru polovice obvodu hrude. Ide o strednú veľkosť, v Taliansku je najpočetnejšia.

Tabuľka 1 - Tabuľka rozmerov

Výška postavy	178 cm
Obvod hrude	100 cm
Obvod pásu	92 cm
Obvod sedu	102 cm
Obvod krku	42 cm
Výška hlavy	21,3 cm
Zadná hĺbka podpažia	24,2 cm
Dĺžka chrbta	48,4 cm
Hĺbka bokov	20,4 cm
Dĺžka rukávu	64,8 cm
Dĺžka k lakťu	36,9 cm
Obvod zápästia	19,5 cm
Dĺžka odevu (kabáta)	110 cm

Zdroj: BURGO, Fernando. *Il modellismo: tecnica del modello sartoriale e industriale : donna - uomo - bambino/A*. Milano: Istituto professionale per la moda, 1998. ISBN 88-900-1015-0.

Obrázok 5 – Konštrukcia pánskeho klasického kabáta podľa metodiky Burgo

Zdroj: Zdroj: BURGO, Fernando. *Il modellismo: tecnica del modello sartoriale e industriale : donna - uomo - bambino/A*. Milano: Istituto professionale per la moda, 1998. ISBN 88-900-1015-0.

Na základnej konštrukcii boli uskutočnené modelové úpravy (napr. zmena dĺžky, tvar dolného kraja, priekrčník, prieramky, rukávy). Zložitejšie modelové úpravy boli najskôr odskúšané z pomocného materiálu (biele bavlnené plátno) v mierke 1:5.

4. Výber materiálov

Ako materiál bola použitá hotová zakúpená metráž. Využívaný bol rub aj líc materiálov, analogicky k Jungovej predstave, že tieň je negatívom, rubom žiarivého ega. Použité textúry sú na prvý pohľad protikladné – jednak drsné a jednak lesklé. Drsný povrch odkazuje na nejasnosť, hmlistosť a nedefinovateľnosť archetypu. Lesklý povrch, podobný zrkadlu, pripomína, že chyby, ktoré vytýkame druhým, môžu byť časťou nás samých. To, čo nám vadí na druhých, je častokrát náš vlastný projikovaný tieň. Farebnosť je obmedzená na tóny čiernej a modrej.

Na nasledujúcich stranách sú priložené fyzické vzorky využitých plošných textílií.

Model č. 1

Golier:

Keper, 100% bavlna, čierna farba

Trup:

Rukávy: plášťovka, vrstvená lepená
textília 100% PES. Spodná vrstva:
jednolícna pletenina, čierna farba. Vrchná
vrstva: plátno s vodeodolnou úpravou,
strieborná farba

Model č. 2

Flauš, vlna

Model č. 3

Trup:

Keper (osnovný), PES, tmavomodrá farba

Rukávy:

Krep, PES, sivá farba

Model č. 4

Plátno s povrchovou úpravou (vodeodolný
záter), PES, strieborná farba

Model č. 5

Trup:

Keper (osnovný), 100% bavlna, čierna farba

Plátno, bavlna + ľan, so záterom

Rukávy:

Oblekovka (lícna strana), bavlna + elastan.

Osnova – šedá, útok – čierny

Golier:

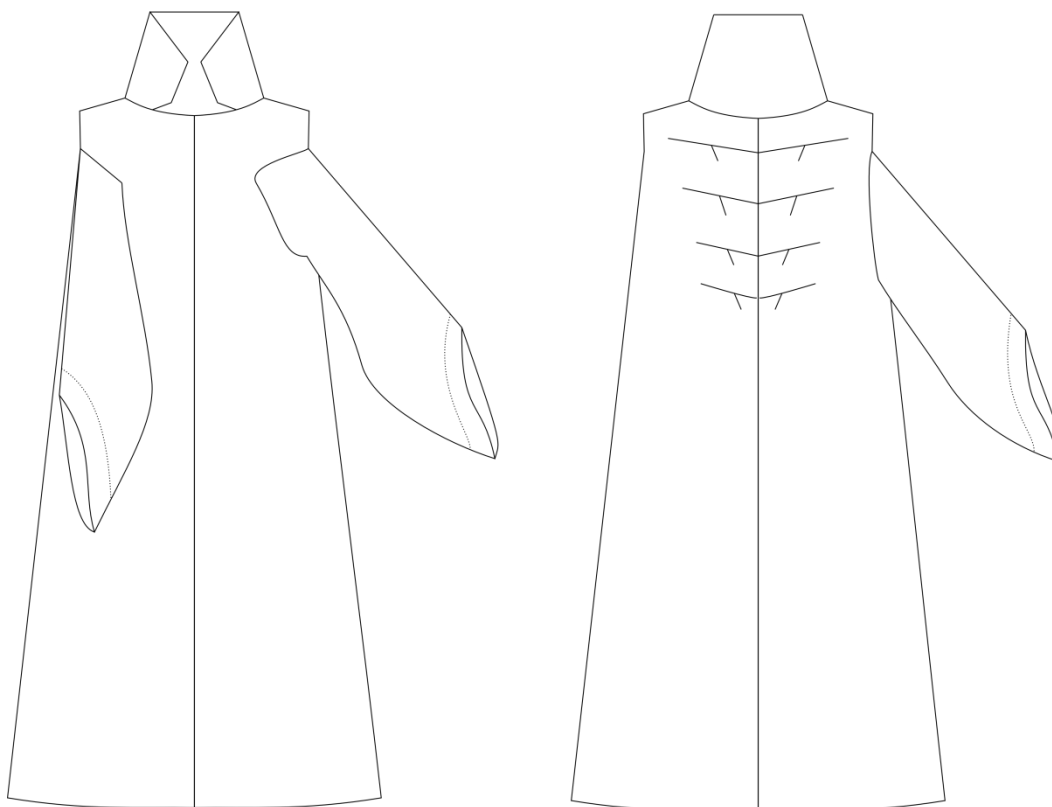
Oblekovka (rubová strana)

5. Technické nákresy a popisy

5.1. Model č. 1

Dĺžka po zem, A-silueta. Vsadený stojatý golier nadmernej výšky. Na ZD dekoratívne sklady pripomínajúce chrbticu. Rukávy z kontrastného materiálu, jednodielne, predĺženej dĺžky a siluety tvaru kvapky. Predĺžená náramenica, prieramky sú rozšírené do PD. Zapínanie na háčiky. Trupová časť je podšitá, rukávy nepodšité.

Obrázok 6 – Model č. 1

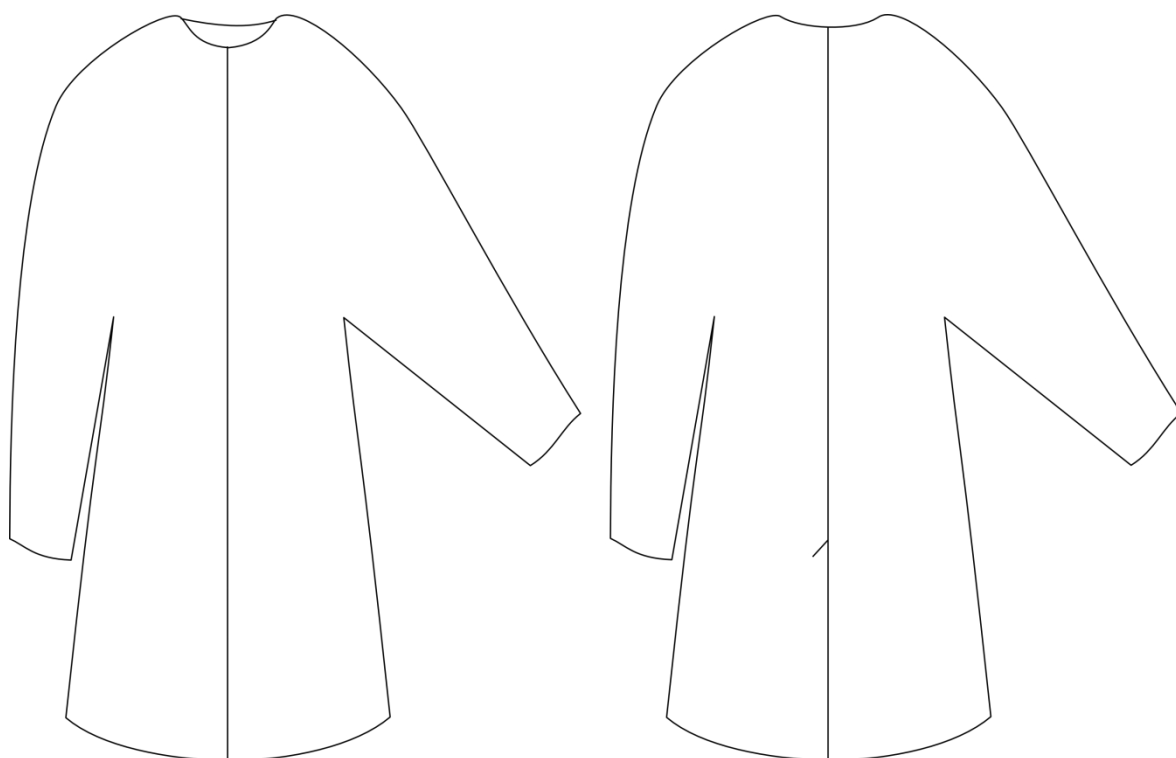

Zdroj: vlastné spracovanie

5.2. Model č. 2

Ako jediný z kolekcie nemá hlavicové rukávy – rukávy sú prinechané k trupovým dielom. Dĺžka po kolená. Priekrčník a ramená sú zvýšené nad krčnú rovinu a vyplnené vatelínom. Priekrčník začistený podsádkou. Zapínanie na skrytý zips.

Obrázok 7 – Model č. 2

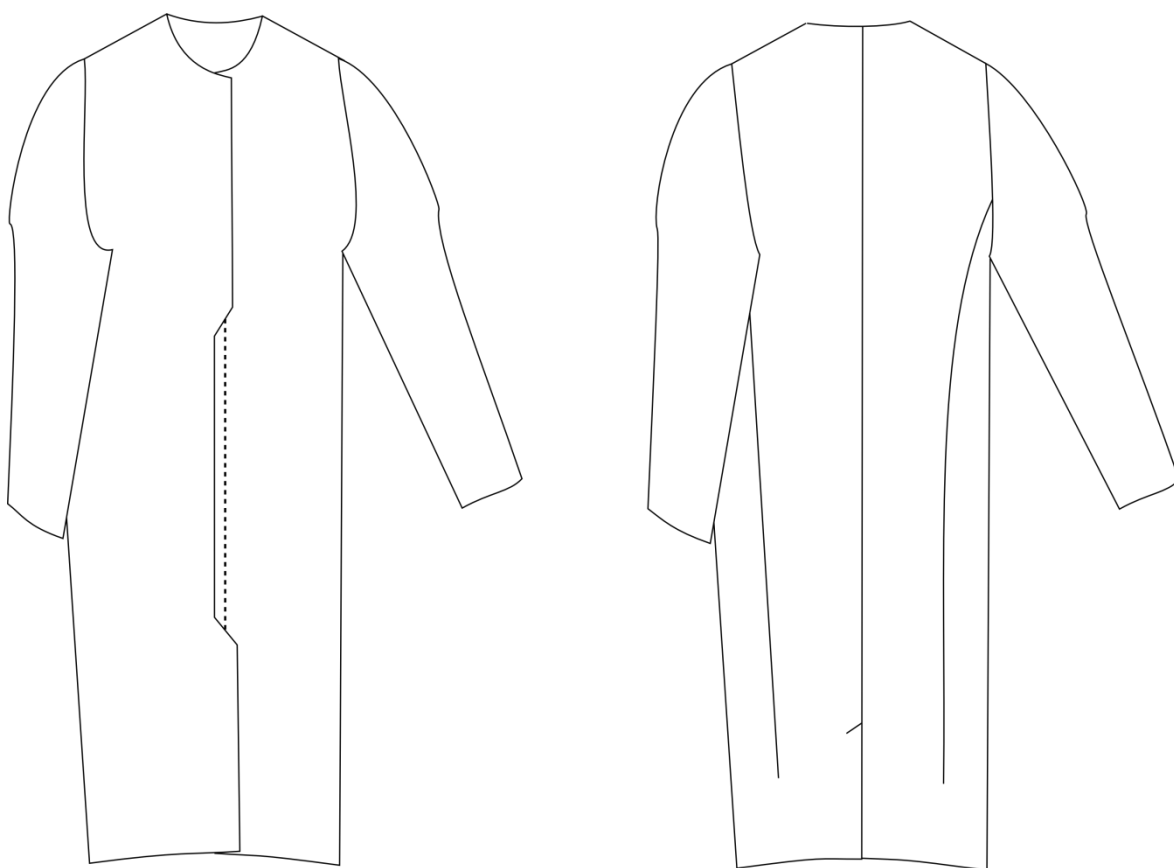

Zdroj: vlastné spracovanie

5.3. Model č. 3

Dĺžka po kolená, silueta sa smerom k dolnému kraju zužuje. Rukáv z kontrastného materiálu, jednodielny, so záhybom v hlavicovej časti. Zadný diel tvarovaný vertikálnymi záševkami vychádzajúcimi z prieramku. Priekrčník je začistený podsádkou. Zapínanie na kostený zips, v hornej a v dolnej tretine zakrytý. Tvar podkrytu ľahko narúša symetriu modelu.

Obrázok 8 – Model č. 3

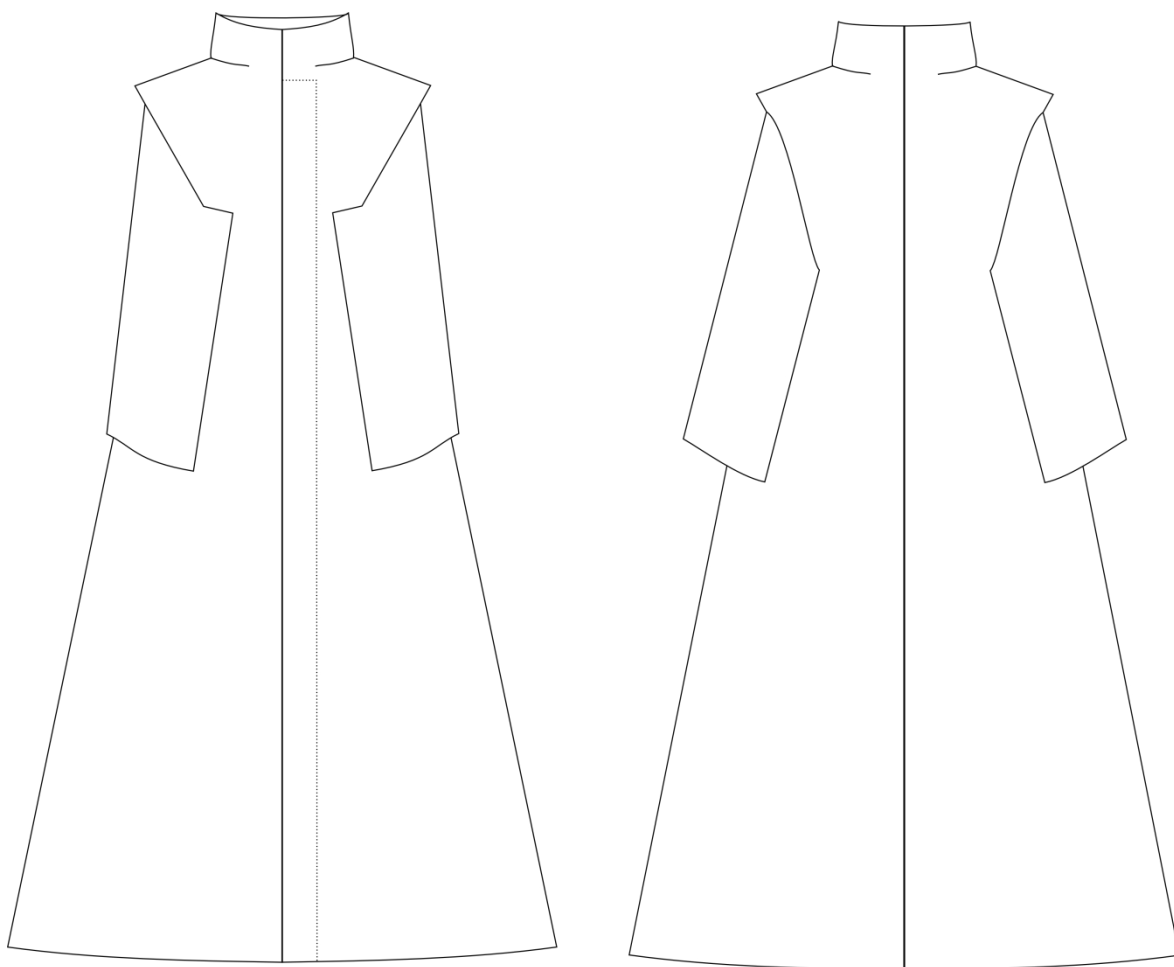

Zdroj: vlastné spracovanie

5.4. Model č. 4

Dlhý, A-silueta, dolný kraj je tvarovaný. Prinechaný stojatý golier, od trupovej časti opticky oddelený záhybom. Rukávy jednodielne, rúrovité. Záhyb v prednej časti rukávovej hlavice nie je všitý do prieramku, ale vyčnieva voľne mimo prieramku. Zapínanie je tvorené podkrytom s kovovými patentmi.

Obrázok 9 – Model č. 4

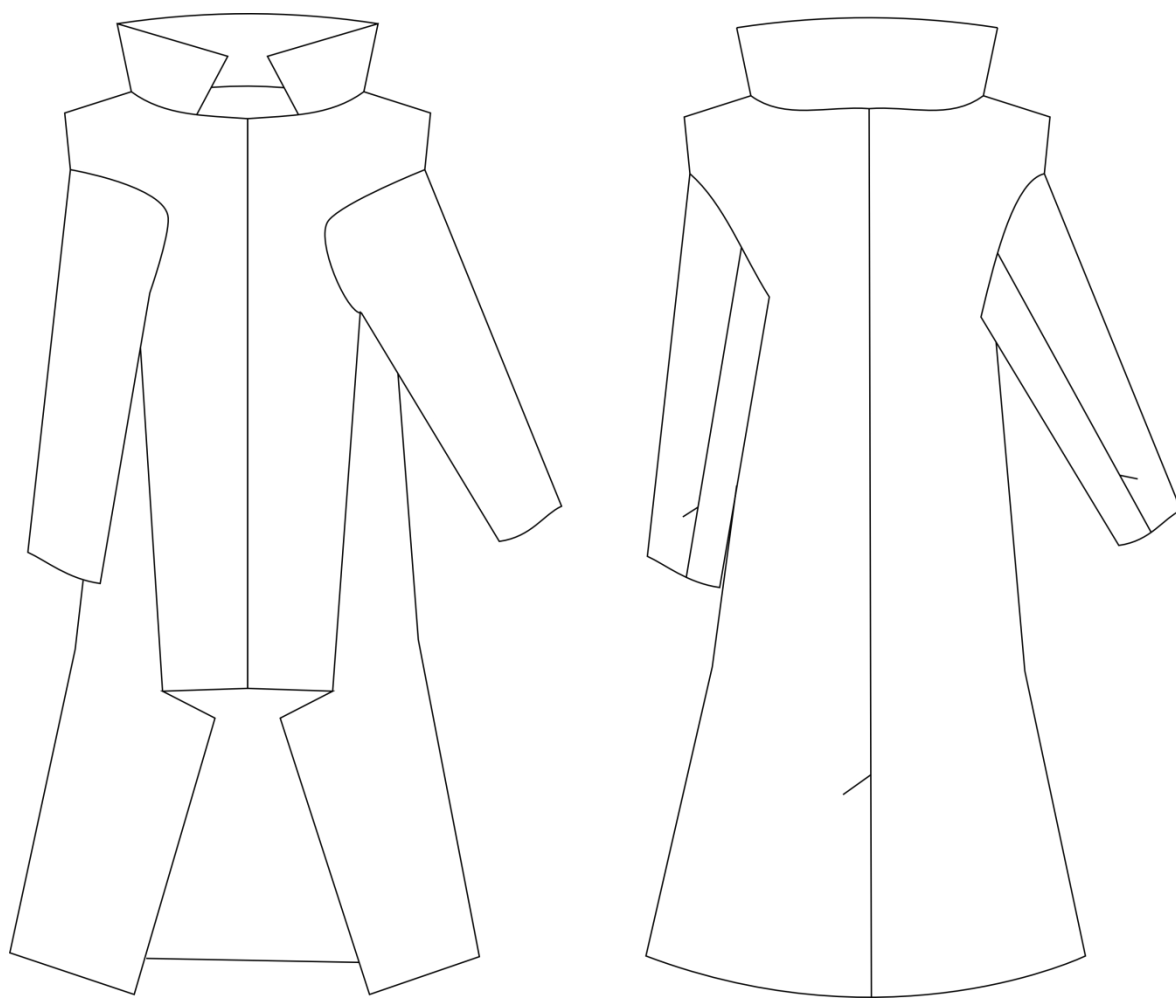

Zdroj: vlastné spracovanie

5.5. Model č. 5

Siluetu sa od sedovej línie nadol zvonovo rozširuje. Priekrčník rozšírený do náramenice so vsadeným stojatým golierom. Prieramky sú posunuté nižšie a rozšírené do PD. Dvojdielny hlavicový rukáv s rozparkom na suchý zips. Zapínanie na kostený zips. Celopodšitý.

Obrázok 10 – Model č. 5

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Pánska móda býva považovaná za menejcennú, menej zaujímavú a menej kreatívnu v porovnaní s dámskou módou. S týmto postojom sa rozhodne nestotožňujem. Pri voľbe vhodných výrazových prostriedkov môže byť účinným jazykom na vyjadrenie návrhárových myšlienok.

Realizácia modelov z kolekcie bola pre mňa výzvou z viacerých hľadísk. Poprvé ide o moju prvú realizáciu pánskych odevov. Po druhé som si vyskúšala realizáciu zvrchných odevov - zdokonalila som sa v krajčírskych technikách pre ne príznačných (napr. podšívkovanie, vystužovanie) a získala zručnosť v práci s textíliami stredne ťažkej až ťažkej plošnej hmotnosti. Prínosom pre budúcu vlastnú tvorbu je poznatok o časovej náročnosti jednotlivých krajčírskych techník a operácií a o ich ideálnej následnosti. V neposlednom rade som sa zdokonalila v strihovej modelácii. Najväčší problém predstavovala modelácia golierov, prieramkov a rukávov.

Fotodokumentácia

Zoznam použitej literatúry

- [1] JUNG, Carl Gustav. *Archetypy a nevědomí: Její teorie a praxe. Tavistocké přednášky*. Vyd. 1. Editor Helmut Barz. Překlad Eva Bosáková, Kristina Černá, Jan Černý. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1997, 437 s. ISBN 80-858-8011-3.
- [2] [online]. [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: [<http://www.junginstitut.ch/english>]
- [3] ANTIER, Jean Jacques. *C. G. Jung, aneb, Zkušenost s božstvím*. Vyd. 1. Překlad Oldřich Kalfířt, Eva Gawliková. V Brně: Emitos, 2012, 449 s. ISBN 978-808-7171-288.
- [4] JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka: Její teorie a praxe. Tavistocké přednášky*. 1. vyd. Brno: Atlantis, 1994, 378 s. ISBN 80-710-8087-X.
- [5]] HOPCKE, Robert H. *Průvodce po sebraných spisech C.G. Junga*. Translated by Jan Černý - Kristina Černá. Vyd. 1. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 1994. 216 s. ISBN 80-900802-9-4.
- [6] ŠIROKÝ, Hugo, Carl Gustav JUNG a Carl Gustav JUNG. *Analytická psychologie C.G. Junga*. Vyd. 1. V Brně: Bollingenská věž, 1990, 69 s. ISBN 80-900-2000-3.